

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרַשְׁת הַאֲזִינוּ

יג' תשרי תש"פ

יציאת השבת:

18:48

ירושלים: 18:48

הפטרה: וידבר דוד לה'
כולל החלמות ליום כיפור, סוכות ושמני עצרת
לא אומרים צדקתך ונפילת אפיים
יציאת השבת ר"ת 19:20
גיליון 550

כניסת השבת:

17:42

ירושלים: 17:36

זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשת וילך הצטוו בני ישראל: "וַעֲתָה פָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת", על איזו שירה מדובר? יש הסוברים שזהו מקור המצווה על כל אחד מעם ישראל לכתוב ספר תורה, וכך כתב במפורש הרמב"ם בהלכותיו. ואולם רש"י במקום כותב: "את השירה הזאת - האזינו השמים עד וכפר אדמתו עמו".

מה המיוחד בשירת האזינו? יש בה תוכחה ואזהרה, "זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וְדָר שֶׁאֵל אֶבֶד וְיִגְדֹּד וְיִאֱמְרוּ לֵךְ": העם מצווה לזכור את ההיסטוריה הכללית של העולם ובפרט של עם ישראל. קורות העבר יראו לו נאמנה כי הקב"ה משגיח על ישראל ומנהיג אותם. ציווי זה מעצם לנוכח הפסוק: "צֹר וְלֹדֶד תִּשִּׁי וְתִשָּׁכַח אֵל מִחֶלְלֶךָ": כלומר, האל יצר אותך עם תכונת השכחה, כדי שתוכל להמשיך הלאה, בלא זיכרון הצרות, אך אתה השתמשת בתכונה זו בדרך לא טובה, בה שכחת את האל אשר יצר אותך.

לאחר יום הכיפורים ולפני חג הסוכות, יש בפרשה זו ערך נוסף, שהרי ביום כיפור הקב"ה מכפר לנו על כל עוונותינו, ובחג הסוכות אנו מציינים את הסוכות וענני הכבוד אשר ה' הקיף אותנו, כאשר הלכנו במדבר. זו היתה שמירה מיוחדת, אפשר לומר, כי כיפת ברזל הראשונה בעולם היתה במדבר סיני. זכר הדברים הללו ולימוד שירה זו, צריך להביא אותנו לאהבת ה' יתברך ולשמירת מצוותיו, הלוואי ונוכח!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

יום הכיפורים

יום כיפור: רביעי י' תשרי הפטרה: ואמר סולו. תחילת הצום - ביום שלישי: 17:45 תקיעות: 18:34 סיום: 18:52

כפרות - בערב יום כיפור או בעשרת ימי תשובה מקיימים את מנהג ה'כפרות'. כוונת המנהג הזה להעביר מעל ראשנו כל גזירה רעה. נהוג לקיים את המנהג בתרגול לכפרה לגבר (ולבנים) ובתרגולת לכפרה לאשה (ולבנות). אפשר להסתפק בתרגול אחד לכל בני הבית ותרגולת אחת לכל בנות המשפחה. יש הנוהגים לעשות זאת עם דג או בכסף שתורמים לצדקה.

אוחזים את התרגול, הדג או הכסף ואומרים נוסח מיוחד (המופיע בסידור התפילה ובמחזור) ומסובבים את התרגול, הדג, או הכסף, מעל הראש ואומרים: "זה חליפתי, תמורתך, כפרתי, זה התרגול (או הדג או הכסף, לפי העניין) ילך למיתה (בכסף אומרים: לצדקה) ואני אלך לחיים טובים ארוכים ולשלום". וחוזרים על כך שלוש פעמים.

מרבין בצדקה - רבות הן מעלותיה של מצוות הצדקה. בין השאר נאמר על מצוות הצדקה כי "צדקה תציל ממוות", וכן: "חטאך בצדקה פרוק". לפיכך מרבין בצדקה ביום זה. סגולה מיוחדת לצדקה בנוגע ליום הכיפורים, שכן מצוות הצדקה היא מצווה שבין אדם לחברו ועניינה עשיית חסד עם הזולת.

מפסיקים לומר תחנון - החל מיום זה מפסיקים לומר תחנון, עד סוף חודש תשרי, אם כי ביום הכיפורים עצמו אומרים עשר פעמים את סדר ה'ידוי'.

סעודה מפסקת - מרבין באכילה ובשתיה בערב יום- הכיפורים, ואוכלים בו סעודה חגיגית. הסעודה האחרונה נקראת סעודה המפסקת, אוכלים בה מאכלים קלים בלבד, ומסיימים אותה מבעוד-יום, לכל המאוחר חצי שעה לפני שקיעת החמה.

סליחה - מפיסים איש את רעהו, כדי שלא יישארו עוונות שבין אדם לחברו, שעליהם אין יום- הכיפורים מכפר. להשלים למאה ברכות - נוהגים לברך ברכות הריח, על עצי בשמים, עשבי בשמים והנותן ריח טוב בפירות. בנוסף ידוע, כי הגשמה נהנית מן הריח הטוב ומקילה על הצום. טבילה - ראוי מאוד לטבול במקווה בערב יום- הכיפורים, כדי להיכנס ליום זה זכים וטהורים.

'ידוי' ראשון בתפילת מנחה - נוהגים להקדים את תפילת מנחה. בסיום תפילת העמידה אומרים 'ידוי' - "אשמנו, בגדנו" וכו', ואחר-כך את תפילת "על חטא", המופיעה במחזורי התפילה של יום- הכיפורים.

ברכת הילדים - ראש המשפחה נוהג לברך את ילדיו לפני שהולכים לבית- הכנסת. מניח את ידיו על כל אחד מהם, בתורו, ומברכם. המנהג לברך בברכת כהנים "יברכך ה' וישמרך" וכו'. נוסח הברכה לבנים: "ישמך אלקים כאפרים וכמנשה..." ולבנות אומרים: "ישמך אלקים כשרה, רבקה, רחל ולאה, וה' ישפיע עליכם שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם, ויכתוב ויחתום אתכם לחיים טובים וארוכים, בתוך כל הצדיקים ובתוך כל ישראל, אמן".

ביום הכיפורים אסורים: אכילה ושתיה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל וחסוי אישות. כל אלו אסורים (לפחות) מזמן 'כניסת החג' עד זמן 'צאת החג' המופיעים בלוחות.

חג סוכות

יום ראשון ערב חג סוכות (החג ביום שני) טו' תשרי, הפטרה: הנה יום בא. בניסת החג: 17:40 יציאת החג: 18:47

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו שבע מצוות בחג הסוכות: ישיבה בסוכה; ארבעת המינים; קרבן חגיגה; שמחה (קרבן שלמים); נסוך המים; ערבה בהושענא-רבה; קרבנות העולות. אך בימינו אלה נוהגות ארבע מצוות:

ישיבה בסוכה - כליל החג הראשון מצווה לאכול בסוכה. הסוכה צריכה להיות עשויה משלוש דפנות לפחות, העשויות מחומר חזק וקשיח. הסכך צריך להיות צפוף, כדי שרוב שטח הסוכה יהיה מוצל. עושים בסוכה 'קידוש', מברכים "לישב בסוכה" ו"שהחיינו". מעתה ועד שמחת-תורה אוכלים כל ארוחה בסוכה.

ארבעת המינים - מקיימים מצווה זו בכל יום מימי החג, חוץ משבת. לפיכך כאשר היום הראשון של חג הסוכות חל בשבת, אין נוטלים לולב ואתרוג ביום זה, אלא מתחילים במצווה זו רק ביום ראשון של חול-המועד. מהדרים לקיימה בסוכה. אוהזים את הלולב (עם ההדסים והערבות) ביד ימין ומברכים "על נטילת לולב". אחר-כך לוקחים ביד שמאל את האתרוג ומברכים "שהחיינו". בסיום הברכה מצמידים את האתרוג ללולב ומנענעים אותם לעבר ארבע רוחות השמים. (מברכים "שהחיינו" רק בפעם הראשונה השנה). זמן המצווה: מזריחת השמש ועד שקיעתה. נשים פטורות ממצוות ישיבה בסוכה ונטילת לולב, אך הן רשאיות לקיימן.

שמחת בית השואבה - מצווה מיוחדת לשמוח בחג הסוכות. לכן עורכים בכל לילה שמחות וריקודים, זכר לשמחה שהייתה בבית-המקדש - "שמחת בית-השואבה", שעליה נאמר: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

סֶפֶה וְלוּלָב לְעַם סֻגְלָה. יַחַד יִרְנֹו יִשְׂרָאֵל תְּהַלָּה:

אֵל מִמִּצְרַיִם גָּאֵלְנוּ. דְּבָרוֹת קִדְשׁוּ הַשְּׁמִיעֵנוּ. עֲנֵי כְבוֹד הַקִּיפְנוּ. לְאַרְבַּע רוּחוֹת מָטָה וּמַעֲלָה:
נַעַם דְּרָכָיו לָנוּ הוֹדִיעַ. מִזֵּיו הִדְרוּ לָנוּ הוֹפִיעַ. דַּעַת יוֹם לַיּוֹם אָמַר יְבִיעַ. דַּעַת יַחְנֶה לִילָה לִילָה:
יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּצֵל סֶפֶה. יִסְתַּפֵּף יַחֲסֶה תַּחַת אֲבָרְתוֹ. הַשֵּׁם כִּתְבוּ וְקִקְרִיאוּ. כְּמִסְפֵּר סֶפֶה מִסְפֵּר עֲלָה:
מֶה עֲצָמוּ רַץ לִלְבָב וּמִיָּו. וְלִי מֶה יִקְרוּ מֵאֵד עֲנִינוּ. אֲשֶׁרִי טָהַר-לֵב הַשֵּׁם רַעֲיוֹנוּ. לְסוֹד מִצְוֹתוֹ הַמַּעֲלָה:
שֵׁם כֵּן אֲרַבַּע בְּלוּלָב חוֹנָה. בְּמִלּוֹי הַדִּין בְּפִרְטָיו תִּמְנָה. נִכַח הַלּוּלָב לְשִׁדְרָה תִּפְנֶה. סִבְכִּיו מִיָּו גָּרוּ עֲגֻלָּה:
הַהֵדֵם רוֹמֵז לְשִׁלְשָׁה אֲבוֹת. מוֹשֶׁה אֶהְרֹן בְּדִי עֲרֵבוֹת. יוֹסֵף לְלוּלָב חֲמִידַת לְבָבוֹת. דָּוִד לְאַתְרוֹג פִּלָּה כְּלוּלָה:
חוֹתֶם תַּעֲוִדָה תַּתִּיר לְבָגְדְךָ. זָבֵד טוֹב תִּזְבֹּד לְעַם לֵךְ. קוֹרֵא וּמַנְחֵל לִישׁוּעָתְךָ. יִתְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ בְּפִינוּ סֻלָּה:

שבת חול המועד סוכות כ' תשרי, הפטרה: והיה ביום. בניסת השבת: 17:34 יציאת השבת: 18:40

הושענא רבה

הושענא-רבה וחביטת הערבות - זהו היום שבו נגמר דין העולם. הגם שהדין נחתם ביום הכיפורים. אבל הקדוש-ברוך-הוא אינו גומר את החתימה ביום-הכיפורים אלא ממתיך עד 'הושענא רבה', ואז הוא מעניק לנו ולכל ישראל "גמר חתימה טובה".

בחג הסוכות נידונים על המים, לכן מתפללים ביום 'הושענא-רבה' על המים וביום זה הנהיגו הנביאים לחבוט בקרקע חמש חבטות עם חמש ערבות מאוגדות.

שמחת תורה

שמחת תורה (שני) כב' תשרי, תפילת הגשם – משיב הרוח. כניסת החג: 17:30 יציאת החג: 18:38

שמיני עצרת – שמחת תורה

שמחת-תורה הוא היום השמיני של סוכות, אך למעשה הוא חג לעצמו. בתורה נאמר (ויקרא כ"ג, ל"ו פרשת אמור): "שבעת ימים תקריבו אשה לה', ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם, והקרבנתם אשה לה', עצרת היא, כל מלאכת עבודה לא תעשו".

ביום זה אנו מסיימים את קריאת פרשיות התורה שקוראים מדי שבוע, ועל-כן זהו חג של סיום התורה והתחלתה המחודשת. מאחר שהוא בא אחרי ימי חג-הסוכות, שבהם אנו שמחים מדי יום בשמחה גוברת, מגיעה השמחה בחג זה לשיאה, והיא סוחפת את כל חלקי עם ישראל.

למה שמחים ורוקדים?

בשמחת-תורה מסיימים את הקריאה בתורה, ולרגל זה נוטלים את התורה בידיים, רוקדים עמה ושמחים בה. ונשאלת השאלה: ביום חגה של התורה, האם לא היה מתאים יותר לפתוח את ספר-התורה, ללמוד ולהתפלפל בה? ומי רוקד בשמחת-תורה עם התורה? הכול! מילא תלמידי-החכמים שהגו כל השנה בתורה, אך עמי-הארצות, מה להם כי ירקדו עמה?!

ההסבר לכך הוא: הקשר של יהודי עם הקדוש-ברוך-הוא ועם התורה, עומד מעל ומעבר להתנהגותו החיצונית ומידת ידיעותו בתורה. השמחה היא על עצם העובדה שיש לנו תורה, ושמחה זו מפעמת גם בלבו של היהודי שלא למדה מעולם. לכן הכול שמחים בתורה, והשמחה מתבטאת בריקוד, שבזה אין הבדל בין הלמדן לאיש הפשוט.

שמיני עצרת – ביטוי לאהבת ה' לישראל

אחרי שבעת ימי חג הסוכות, מדוע נזקקים לעוד יום – "שמיני עצרת"? לפני הפרידה והשיבה לימי החולין, מעניק לנו הקב"ה עוד יום של שמחה גדולה, כאות אהבה לעמו ישראל. החג האחרון של סוכות, שמיני-עצרת, מבטא במיוחד את אהבתו הגדולה של הקב"ה לעם-ישראל. השם 'עצרת' הוא מלשון עצירה ועיכוב. הקב"ה עוצר אותנו יום נוסף לחגוג ביחד, בטרם נשוב לימי החולין.

המדרש ממשיך זאת למלך שעשה סעודה לבניו ושמח עמם שבעה ימים, ואז הוא אומר להם: "קשה עלי פרידתכם", ומבקש שיתעכבו עוד יום ויחגגו יחד יום נוסף. היום הנוסף הוא ביטוי לאהבה הגדולה של האב לבניו, אשרינו.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל – נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיה. אלנה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולטנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחזרת נעדריו צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף צוק"ל. הגר"מ אליהו צוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמדיה. נדיר נחום. ניסים כהן. רובי צעדי. יצחק בן מול מורח. מרדכי ומושה מורח. ישראל אברהם נתן. אברהם אוהיון. מרדכי צאי. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. ר' חיים אוחננה. לוי יצחק אמרדי. אורן מועלם. אליהו מויס. דוד חגיב. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. רוי שלמה. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורח. יצחק ושמחה אילוז. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסטרנו. נדירה שמעון. מנירה לוי. ליט שבת. אסתר בת תורה. אסתר חדר. חנה יצחקי. דינה פונק. אליה בת פריחה. תירצה גידון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמליח. אליהו אדרי. נסים מלי. מרים וענונו. עזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעימה בת מנ'ודה. לואיזה מדר. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאל. יוכבד ועקנון. חסיבה ששפוטש. עישה דקן. ברכה סופר. רותי אגל. סבטלנה בת אולגה. אסתר אימי. כמיסה ידי. כמישה כהן. אליה טובול. אילה שחר. רבקה ישעיה. אריאל דוסטובר ז"ל.

ולע"ז הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה